

СЕКЦІЯ 5. РОСЛИННИЦТВО ТА ЗЕМЛЕРОБСТВО

УДК 631.51:633.361.37

Бобось І. М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв
Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: irinabobos@ukr.net

ВПЛИВ СХЕМИ СІВБИ НА РІСТ І РОЗВИТОК ГУНЬБИ СІННОЇ (*TRIGONELLA FOENUM GRAECUM L.*)

В умовах ринкової економіки велике значення має розширення площ високорентабельних культур. Серед них дуже цінними є бобові культури як важливе й дешеве джерело білка, на який бідний сучасний раціон людини. За даними кафедри овочівництва НУБіП України перспективним видом для отримання прянощів під назвою «грибна трава» є гуньба сінна. На кафедрі впродовж 2012–2014 рр. проводились дослідження та були визначені оптимальні строки сівби для культури. Встановлено, що для отримання прянощів під назвою «грибна трава» перспективним є використання гуньби сінної та для конвеєрного надходження продукції у Лісостепу України застосування ранньовесняних (I–II декада квітня) та 1 пізньовесняних (III декада квітня) строків сівби, за яких формується більш розвинена вегетативна маса та встановлена вища урожайність сухої маси (1,3–1,4 т/га). Однак виникла необхідність проведення досліджень з вивчення схем сівби, що дасть можливість розробити технології вирощування культури та розширить видове різноманіття бобових овочів.

Науково-дослідна робота з вивчення схем сівби гуньби сінної проводилась на колекційних ділянках кафедри овочівництва НДП «Флодоовочевий сад» НУБіП України впродовж 2015–2016 рр. Вивчали наступні схеми сівби: 45×5 см (444 тис. шт.), 45×10 (222 тис. шт.), 45×15 (148 тис. шт.) (контроль), 45×20 см (111 тис. шт.). Насіння висівали за ранньовесняного строку сівби (10.04).

Одержані результати свідчать, що різна густина рослин істотно впливала на висоту рослин та кількість пагонів, оскільки у процесі життєдіяльності між рослинами постійно існує конкуренція за світло, вологу та поживні речовини. Тому, за зріджених посівів (111 тис. шт.) рослини краще освітлюються, відповідно поліпшуються умови ґрунтового живлення, завдяки чому збільшуються висота рослин (38,9 см) і кількість пагонів (9,2 шт.). Зі збільшенням густоти рослин товщина стебла суттєво зменшувалась і найнижчою встановлено за густоти 444 тис. шт./га. Це свідчить про те, що рослини в загущених посівах конкурують між собою за всі фактори зовнішнього середовища, які впливають на ріст і розвиток культури.

За результатами досліджень встановлено, що господарські показники гуньби сінної залежали від густоти посівів. Загальна урожайність зеленої та сухої маси регулювалася густиною розміщення рослин, яка за загущеної сівби

підвищувалася за рахунок більшої кількості рослин. У середньому за два роки оптимальною густотою для гуньби сінної виявилася 222 тис. рослин на га, за якої отримано найвищу урожайність зеленої (12,8 т/га) та сухої (1,9 т/га) маси рослин. За розріджених посівів рослини формувалися з краще розвиненим надземним апаратом, однак менша кількість рослин вплинула на нижчу врожайність. Водночас із загущенням посівів (444 тис. шт./га) наростання надземної маси виявилось меншим, хоча всі фази росту і розвитку проходили швидше.

Таким чином, за результатами досліджень встановлено, що більш розвинену вегетативну масу та продуктивність мали рослини гуньби сінної за густоти рослин 222 тис. шт./га. Для отримання високого врожаю зеленої маси гуньби сінної оптимальною схемою сівби виявилася 45×10 см, за якої врожайність зеленої маси становила 12,8 т/га.

УДК 635.1/.8:581.19(478)

Боровская А. Д.*, Мащенко Н. Е., Градинар Д. Г.

*Институт генетики, физиологии и защиты растений АМН, MD 2002, ул. Пэдурий 20, г. Кишинев, Республика Молдова, *e-mail: allaborovskaia@gmail.com*

ГЛИКОЗИДЫ ИЗ *MELAMPYRUM NEMOROSUM* L. КАК РЕГУЛЯТОРЫ РОСТА ОВОЩНЫХ КУЛЬТУР

Необходимым элементом технологии возделывания сельскохозяйственных культур в настоящее время является применение большой группы веществ, обладающих физиологической активностью, способных индуцировать устойчивость растений к биотическим и абиотическим факторам, повышая тем самым продуктивность культур и качество продукции. В качестве таких биорегуляторов успешно используются вторичные метаболиты высших растений, основными источниками которых являются представители семейств Liliaceae, Solonaceae, Scrophulariaceae и др. Предпосевная обработка семян подобными соединениями позволяет улучшить процессы обмена веществ, регулируя гормональный баланс, ускорить прорастание и укоренение растений, сократить сроки созревания, индуцируя устойчивость к болезням и неблагоприятным факторам среды, уменьшить опадение завязей и предуборочное опадение плодов, что обуславливает более полную реализацию биологического потенциала возделываемых сортов.

Для пополнения банка биологически активных соединений природного происхождения мы изучали химический состав надземной части марьяника дубравного (*Melampyrum nemorosum* L., Scrophulariaceae). Вещества гликозидной природы были получены путем исчерпывающей экстракции свежесобранного растительного сырья водным этанолом при кипячении и последующей очисткой гликозидных фракций адсорбционно-распределительной хроматографией на колонках с силикагелем.

Учитывая специфичность действия биорегуляторов, нашей задачей являлось не только определение оптимальных способов предпосевной